

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1929 — ŠTEVILKA 25.

Spoznavaj svojega otroka.

Poglejmo danes žitno zrno! Sejavač ga je vsejal, zgubilo se je tako-rekoč v zemlji. In tam notri se je lupinica zmeščala, mala nezatna kal se je razvila navzgor in navzdol nitkasta koreninica. Čudovita moč je v zrnu, ki žene iz njega dolge tanke cevke v vlažno zemljo, ki jih steza naokoli, da dobi hrane. In klica, dokler je v zemlji, je vsa bleda in sili navzgor k svetlobi. Že gleda ven iz teme, se razvije, zazeleni. Trdno steblo se razvije, kolence za kolencem se tvori in končno se prikaže cvet, klas, sad, novo zrno se razvije, dozori pod solnčnimi žarki. Tedaj je rastlina dosegla svoj namen.

Z zrnom lahko primerjamo otroka. Tudi v njem je čudovita moč, ki ga razvija, da raste. Od Stvarnika je prejel otrok to moč, ki mu jo je položil v dušo, da ga dviga k razvoju moči in zmožnosti, ki ga sili, da svoj življenjski namen doseže.

To vidiš že lahko pri čisto malem otroku, ki je komaj en dan na svetu. Ne da bi vedel in ne da bi hotel išče hrano in ko jo najde, jo poželjivo poživa; joče in vrešči, že mu česa manjka. Potem se skuša spoznati v novem svetu, tiplje z malimi ročicami, gleda z očki, išče tega, kar mu je všeč in se brani tega, kar mu ni prijetno.

Toda zdaj pride velikanski razloček med rastlinico in otrokom. V rastlinici ostane nagon celo življenje samo nagon; rastlina se te moči nikoli ne zaveda; mora ji slediti, mora rasti tako, kakor narava zahteva. Tudi pri živali je isto; tudi žival pri-

ganja nagon, da dela, kar po naravi mora delati. Nikoli ne more ne žival ne rastlina ustaviti se nagonu in drugače storiti, kakor jo sili nagon. Obe goni nagon brez njune volje brez izbire.

Prav tako je pri otroku v prvih letih. Toda kmalu se zbudi v mali dušici nebeška luč — razum. Polagoma se prične zavedati, da si bo moral sam življenje urediti in s tem se zave tudi prostosti, da svojim nagonom lahko ugodi ali se jim ustavi. Tako je človek postavljen pred nalogo, ki se glasi: »Iz tvojega življenja moraš nekaj napraviti in sam si moraš biti voditelj v življenju! Ne smeš slepo slediti svojim nagonom, to bi bilo tebe nevredno; s tem bi se ponižal pod žival in bi prodal najdragocenejšo, kar imaš: pamet in prostost; tega pa ne smeš, ker si človek, podoba božja!«

Torej je v človeku dvoje: naravni nagon, ki človeka sili k delu, ter razum in prostost, ki naravni nagon usmerja in uravnava, da človek tudi res svojo nalogo izpolni.

Zdaj pa pride zelo važno in resno vprašanje: Kako pa pamet vé, katera je človekova naloga? In odkod pozna pot, to nalogo izvršiti? Ali morebiti to že človek na svet s seboj prinese? Ali zbujajoča se pamet že takoj spozna pravo pot, po kateri je človeku hoditi? Ali v vseh okoliščinah življenja zadene pravo? O, kako lepo bi bilo, če bi bilo tako! Pa vemo, da ni. Saj sama vidiš, da mali otrok zahteva večkrat kaj nespamejnega. Kriči in hoče oster nož, stega roko

za ognjem, večkrat sebe in druge spravi v nevarnost.

In še bolj pri doraščajočem otroku. Le redkokdaj mu je pamet vodnica. Le poglej, kako se včasih ob nedeljah obnašajo! Koliko nespameti! Kolikokrat je zdravje in življenje v nevarnosti, pa na to ne mislijo. Marsikaj se jim zdi dobro in pametno, kar je v resnici zelo nespametno in otročeje. In celo odrasli; koliko neumnosti napravijo! Koliko slepe jeze, koliko brezmiselnega uživanja!

Če bi hotel kdo misliti na vse zakone razuma in jih ob vsakem dejanju jasno razumeti, tedaj bi moral že globoko vase pogledati in imeti celo življenje stalno pred očmi, njegov pomen in njegov cilj. Tega pa največ ljudi ne zmore. Le maloštevilnim je Bog dal, da poznajo to skrivnost, da so razrešili to uganko in spoznali pravo pot, ki vodi do cilja. Prav posebno je to pokazal po svojem Sinu, ki je prišel na svet, da vse pouči, katera je pot in resnica življenja. Torej ima človeški razum svojo luč in svoje razsvetljenje v božjem razodetju in v zapovedih, ki so prav za prav zapovedi za zdravje in blaginjo človeštva; zdaj torej človek vé, kako daleč sme iti in koliko sme dovoliti svojim nagonom, ko jim s svojo voljo ukazuje: »Stoj, do tu in dalje ne!»

Ali torej vidiš, kaj so božje zapovedi? Zlata pravila so za človeški razum, da človek hodi pravo pot in ne obvisi na nizkih nagonih svoje narave.

Zdaj tudi lahko določimo, kaj je smoter vzgoje. Človeka naj vzgoja pripelje do tega, da nagone svoje narave spravi v soglasje z razumom in z voljo onega, ki ga je ustvaril in mu postavil večni smoter. Potem bo v resnici božji otrok.

Iz vsega tega pa razvidimo, kako važno je za mater-vzgojiteljico, da pozna otrokovo naravo in njene nagone in da je brez tega spoznanja vzgojno delo nemogoče. Vidimo pa tudi, da mora vzgojiteljica vedeti, ka-

ko naj ravna z otroškimi nagoni: da jih ne zatira in uničuje, temveč od prvih početkov pravilno usmerja in vodi; razum pa s pametnimi vodili vodi vse dotlej, da postane otrok sam sebi vodnik.

Sobne rastline pozimi.

Naše gospodinje in dekleta, ki so povečini ljubiteljice cvetja in zelenja v sobi, imajo večkrat velike težave s prezimovanjem sobnih rastlin. Kar so čez poletje s trudom vzgojile in nakupile, jim navadno vzame zima, če že ne popolnoma, pa vsaj toliko pokvari, da si le težko in kazno opomore. Marsikje nimajo za prezimovanje sobnih rastlin primerne šrambe in prostora. Največkrat je pa nevednost kriva, da čez zimo propade toliko lepih in včasih tudi dragocenih rastlin.

Dve napaki pri prezimovanju sta najbolj navadni in najbolj usodni. Sobne rastline imajo čez zimo *preveč na toplem* in jih *preveč zalivajo*.

Popolnoma napačno je mnenje, češ, da se bo ta ali ona lončnica tem bolje obdržala čez zimo, čim bolj toplotno prezimovališče bo imela. Zima je skoraj za vse rastline v našem podnebjju doba počitka. To velja tudi za sobne rastline. Čim nastane hladnejše vreme, prenehajo sprejemati hrano, nekatere se tudi ospejo (odpade jim listje). V tej dobi jim prija nizke toplina *nekaj stopinj* nad ničlo. Če se tudi pozimi na toplem, n. pr. v dobre kurjeni sobi, se ne morejo umiriti in neprestano rastejo. To jih tako oslabi, da vse botežne in onemogle konjaj dočakajo spomladi in se čez poletje prav težko opomorejo, slabe rastejo in ne cveto.

Za večino naših navadnih, bolj trdnih sobnih rastlin so *sestle nekurjene* sobe zelo ugodna prezimovališča. Ako je tak prostor toliko v zavetju in dobro zaprt, da toplota čez zimo ne odneha pod 5 stopinj Celz'ja, prezimuje lahko v njem mnogo naših navadnih sobnih rastlin. Če ni za to primerne sobe, je dobra tudi klet, če

je le količkaj svetla in če ni oretopia. Na najbolj svetel prostor k oknom denemo vse tiste rastline, ki ostanejo tudi čez zimo zelene, kakor n. pr. palme, nagelne, rožmarin, žeraneč, šebenik i. dr. Bolj v temo denemo rastline, ki jim v jeseni odpade listje, kakor n. pr. fuhsije, hortenzije, pa tudi pelargonije, ki se tudi precej oblete. V hladno klet, kjer ne zmrzuje, spada čez zimo tudi oleander, evonimus, lavor, juke in druge take sicer trde rastline, ki pa vendar naše zime na prostem ne prebijejo.

V zmerno toplo (kurjeno) sobo, čim dalje od peči in čim bolj na svetlem spadajo samo tiste bolj mehke rastline, ki ne prenesejo nizke toplote, kakor n. pr. Sprengerjev beluš (asparagus), aralija, begonija, filodendron in še mnogo drugih, ki jih pa redkokje goje po sobah.

Druga važna stvar pri prezimovanju sobnih rastlin je pa zalivanje. Še celo poleti, ko rastline rastejo, moramo previdno zalivati, če hočemo imeti zdrave. Kaj pa šele pozimi! So rastline, ki jih pozimi sploh ne smemo zalivati (n. pr. muza), ker sicer gotovo zgnijejo. Rastline, ki jim v jeseni odpade listje, ne potrebujejo čez zimo nič vode. Zaliti jih smemo prav poredko in samo toliko, da se zemlja v posodi popolnoma ne izsuši. Tudi druge, ki prezimujejo v hladni kleti ali nezakurjeni sobi, čeprav so še zelene, potrebujejo malo vode. Zato jih zalivamo poredko in previdno. Količkaj čez mero in prepogosto zalite gnijejo in do pomladi navadno propadejo popolnoma (n. pr. pelargonije so v tem oziru zelo občutljive). Redno, vendar pa tudi redkeje in previdneje jago poleti, zalivamo rastline, ki so čez zimo v kurjenih prostorih, zlasti tiste, ki tudi pozimi rastejo ali cveto. Vobče pa velja pravilo, da je za sobne rastline čez zimo boljše, ako je zemlja v loncih nekoliko bolj suhljata, nego da bi bila premokra.

Naj omenimo tu še, da prezimujemo gomolje od *georgin* ali *dali* v suhi kleti, kjer ne zmrzuje. Najbolje

se ohranijo, ako jih zložimo na kako polico nekoliko od tal. Ako bi gomolji zmrznili, so mrtvi. Prav tako moramo spraviti čez zimo čebulice od *mečkov* ali *gladijov*. Še bolj občutljivi so pa gomolji od *kan*. Te pa shranimo v suhem pesku v topli sobi, n. pr. v kakem zaboju, na omari ali kjerkoli, samo da je suho in toplo. S.

Kuhinja.

Stisnjen prašičji želodec. Skuhaj četrt velike glave z ušesom vred, pol kile ka. od špeha, če jih imaš, in četrt kile bolj pustega prašičjega mesa; kuhano vse zreži na majhne rezance, jih stresi v skledo in prilij osmino litra krvi, prideni velik šcep popra, majaronovih plev, drobno zrezanih limoninih olupkov, eno žlico drobno zrezane in v masti precvrte čebule, osoli in napolni s tem nadevom osnaženi svinjski želodec ter ga dobro zašpili ali zašij. Kuhaj na ohlapno v vreli vodi v katero si dejala nekaj žlic kisa eno in pol ure. Med kuhanjem ga enkrat obrni. Kuhanega položi na desko in na želodec zopet drugo desko in vrhu deske kamen. Tako ga pusti 8—10 ur. Kadar ga daš na mizo, ga olupi in nareži na tenke rezine (plošče); na mizo ga postavi s nastrganim hrenom ali oljem in kisom.

Vratnik (šinek) pa lahko pripraviš tudi na sledeči način: Vratniku odstrani kosti, ga dobro zdrgni s soljo, kateri si primešala prav malo solitra, s poprom in sesekljarim česnom. Nato ga položi v lončeno skledo in ga obteži in tako pusti en teden, med tem ga vsaki dan obrni. Nato zavij šinek v dobro opran svinjski mehur. Nato deni vratnik v špilje to je takole: položi na desko dve, po dva prsta široki deščici, nanje položi vratnik in vrhu zopet dve deščici ter zaveži na obeh konceh, poveži in obesí v dim za kakih 8—10 dni. Potem ga obesí na zrak. Ko se posuši, ga shrani na suhem zračnem prostoru. Vrat-

nik, kadar mistliš dati na mizo, olupi in prav tenko zreži kakor salamo.

Reberca svinjska. Lahko daš v sol, ali sveže speci, ali kuhaj v kisli ali sladki repi, zelju, ješprenju itd.

Pleče svinjsko. Deni v sol ali mu odstrani kosti in ga zreži za mesene klobase, ali ga speci, ali napravi iz njega guljaž, ali ga zreži na kosce in ocvri.

Gnjat deni v sol ali v klobase. Zarebrnice svinjske. Daš jih lahko v sol, vendar jih uporabljamo sveže na različne načine.

Ledvice svinjske. Skuhaj, sesekljaj in jih daj v riževe ali krvave klobase ali jih praži.

Možgane svinjske daš lahko med krvave klobase ali jih ocvri, ali jih napravi z rižem.

Pljuča svinjska. Jih operi, skuhaj, sesekljaj in daj v klobase ali pa jih pripravi po drugih navodilih.

Srce svinjsko. Skuhaj, ga sesekljaj, stresi med riževe ali krvave klobase, ali ga speci itd.

Jetra svinjska. Skuhaj in nstrgaj ter jih daj v krvave ali jeterne klobase, ali jih pripravi po drugih navodilih.

Zelodec svinjski. Zelodec nadevaj z enako tvarino kakor mesene klobase, nadevanega deni v deščice kakor vratnik, deni ga za par dni k mesu v razsol in obesi v dim za kake 3 tedne. Ali ga skuhaj in napravi kakor vampe. Ali ga nadevaj z mesom in kašo.

Ribica svinjska. Odstrani mast, jo osoli, potresi z nekoliko poprom, obloži z zelenim peteršiljem in limoninimi olupki in lavorjevim listom, zavij v pečico, položi v kozo in jo speci. (Ako jo pa ne misliš takoj speči, jo pa osoli še le kadar jo daš v pečico.)

Svinjska koža. Ako prašiča ogarš, mu kožo od slanine odreži in kožo lahko svežo skuhaš v kislem zelju ali repi, v šari, ali jo kuhaj samo in jo daj s kislim hrenom na zimo; porabiš jo tudi za klobase in stisnjeni

želodec. Tudi v ječmeniku kuhana koža je dobra.

Svinjska glava v šari. Olupi debelo rumeno korenje, zreži ga na krhálniku, ravno tako olupi in operi eno rumeno kolerabo, zreži in stresi v lonec in nalij toliko vode, da je pokrito, prideni četrť kilograma sveže ali prekajene glave, šcep kumne, osoli in kuhaj. Ko je koleraba na pol kuhana, ji prideni še 1—2 olupljena na kosce zrezana krompirja. Vse skučaj kuhaj, da je mehko. Ko je kuhano, stresi v skledo, meso pa zreži na koščke in ga stresi vrhu kolerab.

Svinjska glava v šari drugače. Napravi vse kakor zgoraj, samo kadar je zelenjad in glava kuhana, vzemi meso iz lonca in ga razreži. Napravi blede in redko prežganje iz ene žlice masti in toliko moke, ter ga stresi k zelenjadi, ter vse skučaj in z žlico dobro stlači. Ko še enkrat prevre, stresi šaro v skledo in po vrhu naloži koščke glave.

Svinjska glava v kislem zelju. Skuhaj kaj od glave, uhlje ali rilec. Posebej pa kuhaj kisló zelje. Nato razbeli v kozi eno žlico masti in zarumeni v njej na kosce zrezano čebulo in ko se čebula zarumeni, prideni pol žlice moke; to prežganje stresi v kuhano zelje, v katero prideni tudi uhlje ali rilec, zalij z juho od uhljev in pusti, da vse skupaj vre četrť ure. Zraven pa daj v koscih kuhan krompir.

Svinjska glava v kisli repi se prav tako pripravi kakor v zelju.

Svinjska glava v sladki repi. Olupi in nakrhlijaj repo, deni jo v lonec in zalij z vročo vodo. Pridaj repi šcep kumne, soli in košček prašičje glave. Ko je repa na pol kuhana, ji prideni olupljen in na kosce zrezan krompir. (Vode naj bo toliko, da lahko vre.) Ko je vse mehko, zreži meso na koščke in vse skupaj stresi v skledo.

Svinjska glava s hrenom. Kuhaj kos odcejene prešičje glave v slani vodi, v katero si dejala žlico kisa, nekaj koncev čebule, košček korenja, peteršilja, nekaj zrn celega popra,

lavorjev list in strok česna. Ko je glava kuhana, jo zreži, naloži na krožnik in jo postavi s kisovim ali jabolčnim hrenom na mizo.

M. R.

Dr. Fr. Debevec:

O jetiki.

Jetika se lahko prime tudi našega najvažnejšega čutila: oči. Okuženje nastane po krvi, v kateri se potepajo bacili ali njih delci, strupi. Poznamo celo vrsto latinskih imen, ki označujejo očesne bolezni tuberkuloznega izvora. Bolezen rada izbruhne nenadoma, čeprav prizadeti izgleda dobro.

Črne sence zakrijejo vid ter plavajo dalje časa sem in tja, ko gibljemo z očesom. Tudi potem, ko se stanje čez tedne malo umiri, še vedno motijo pogled črne pike.

Ti pojavi so posledice *krvavitve* v očesu. Nekje iz otekle, nezaceljene bezgavke uhajajo semintja kužne kali. Ena ali druga pride s krvjo v drobno očno žilico, kjer obtiči. V žilni steni se razvije malo kužno ognišče, tuberkel. Ker so žilne stenke prav tanke, se obolelo mesto rado predre, a v notranjščino očesa se potem ulije kri. Le-ta pride v tekočo steklovino, ki polni oko od znotraj. Pri premikanju očesa plavajo krvne sestavine v vodeni steklovini sem in tja, prekrivajo mrežnico, vidimo zato sence, pike. Če ne nastanejo nove krvavitve, se izlita kri polagoma upije v telo. Žal, se takšne krvavitve radi *ponavljajo*. Brez zdravljenja postoja velika nevarnost, da obolenec zgubi vid.

V prejšnjih časih za mnoge sicer poznane bolezni v očeh niso znali, da jih izzivlja prikrita ali jasna jetika. Zato tudi najprimernejšega sredstva za zdravljenje niso rabili: *tuberkulina*. Naravno, tudi ležanje, bivanje na čistem zraku, dobra, primerna hrana so v takšnih bolezenskih slučajih priporočljivi. Tuberkulin sam vpliva v

tem zmistu, da se bolna mesta polagoma in previdno celijo.

Od precej številnih očesnih jetičnih boleznih je *20 do 30 odstotkov* takšnih, ki jih povzročajo v krvi se potikajoče žive kali — bacili, a *70 do 80 odstotkov* je le *strupov*, delcev razpadlih klic kot izvor teh očesnih obolenj.

Jetika *ušes* je poznana ali kot že popisani *lupus* kože uhljev ali pa kot težek *gnojen katar* sluznice v srednjem uhu (= votlinici izza bobniča). Kar na brž dostikrat brez posebnih bolečin, se mehki deli srednjega uha znoje in razpadejo, z bobničem vred. Izteka potem gnoj, a sluh propade. Kako jetika ušes nastane? Po okuženju krvnim potem.

Tuberkulozno obolenje *nosne votline* je redkejša. Pričenja z *oteklino*, ki dalje časa postoja in je bledikasta, rada krvavi. Če pa radi zgnojitve razpade, nastane seveda *rana*, včasih prav velika, zlasti v kostnem pretincu, to je steni, ki nosno votlino razpolavlja v dva dela. Izvor jetike v nosu je lahko dvojen: ali radi neposrednega okuženja z dotikom, večinoma pa krvnim potom.

Na isti dve viži nastaja tako pogosta tuberkuloza *grla*, vendar se ta organ češče okuži — radi kašlja — s kužnim izmečkom iz pljuč. Skozi grlo se vrši ves zračni promet v pljuča in iz njih. Vanj se zadržuje tudi zračni struji primešani prah in vsa ostala drobna lahka nečistoča. Prav tako pa se na sluznici grla zaustavljajo sluz, gnoj, kužne kali, kri, ki jih bolnik s kašljem skuša odstraniti iz pljuč. Sluzna kožica se gotovo dolgo časa upira pretečemu obolenju na lastnih domačih fleh. Ko pa enkrat odpornost celic in telesa vobče popusti, zlasti tedaj, če so v sluznici nastale razpoke ali ranice, se nova kužna naselbina ne da več preprečiti. Razvije se tuberkel. Če se ta brž ne zaceli, se zgnoji, nastal je čir, rana. Še je mogoče, da se ta čir očisti, od strani od zdrave tkanine prekrije in preraste

v živahno poganjajočimi celicami. Zlasti tedaj, kadar tuberkuli v grlu nastajajo krvnim potom, je bolezen milejša, nagnenje k celitvi jačje.

Pri težkih pljučnih jetikah pa se v grlu nastalo obolenje navadno kaj naglo širi ter ustvarja obširne rane, ob katere robovih ter na dnu nastajajo sproti vedno novi zrnčasti tuberkuli. Bolnik je hripav, čuti bolečine v vratu, zlasti pri požiranju, dražeče, močno začinjene jedi povzročajo posebno hude težave.

Težka jetika grla ogroža življenje radi onemogočanja redne prehrane ter radi težavnega dihanja.

Mile oblike tuberkuloze žrela in goltanea postojajo takrat, kadar nastali tuberkel ali tuberkuli (radi vpliva policijskih celic!) zginejo brez razpada ali pa tedaj, kadar okuževalne klice sicer izzovejo znatno oteklinno (včasih v obliki polipa), ki pa ne razpade v rano, temveč preide polagoma v trdo vezivno tkanino.

Iskre.

Moralno in versko vzgojo otrok za Boga in srečno večnost je primerjati težavnemu stavbenemu delu, pri katerem morata biti oče in mati izurjena stavbenika.

Vsaka nesloga med očetom in materjo pri vzgoji otrok povzroči razdor v otroškem sreju.

Otroku je že zgodaj treba priobčiti pravilno življenjsko naziranje, da je treba mnogovrstne moči, ki nam jih je Bog dal, vaditi in uporabljati za koristna dela.

Med vsemi socialnimi deli ni nujnejšega in pomembnejšega kakor pobijanje pijančevanja. (Papež Pij X.)

Katoliška akcija bo povsod tam odpovedala, kjer ni katoliških delavcev. (Škof Sprold.)

Naj bi se vendar matere zavedale, da je njih naročje prvi oltar njihovih otrok. (Pierre l' Eremite.)

Cerkev nudi mladini vso lepoto naravnega veselja brez nalezljivega bacila modernega paganstva.

(P. Mamewald D. J.)

Starši nabirajo, sinovi tratijo, vnuki stradajo.

Tudi slepec zna najti napako.

Konje merijo na pedi, ljudi pa po pameti.

Za smeh.

Medeni tedni so potekli in sedela sta pri prvem domačem kosilu. Celih pet minut je molčala ter ga opazovala, kako je spravljal vase, kar je postavila predenj.

»O, kako sem vesela, da ti tako tekne, kar sem skuhala. Moja mati mi je vedno pravila, da je samo dvoje jedi, kateri znam dobro napraviti, namreč krompirjevo salato in marmeladno torto.«

Mož se je ozrl na svojo mlado ženo ter vprašal: »In katera od obeh jedi je to-le?«

*

Mirko je pritekkel iz šole ter ponosno gledal okoli sebe, dobil je namreč v šoli pohvalo. »Učitelj me je vprašal, koliko nog ima noj in odgovoril sem, da tri,« je pripovedoval radovedni materi.

»Toda, Mirko, noj ima vendar samo dvoje nog.«

»Vem, zdaj vem, mati, a vsi drugi učenci so rekli, da ima štiri, tako sem jaz še najbolje zadel.«

*

Dama: Zdi se mi, da me ljubite samo radi denarja.

Gospod: Ne, nikakor ne.

Dama: Pač, pač. Prepričana sem da vidite v meni le zlato tele.

Stric: Saj že razumeš francosko, kajne. Kako je pravilno: Le coeur (izgovori le ker = sree) ali la coeur?

Dijak, nečak: Toda stric, sai se pravi vendar liker.

3a.naše.mate

Po svetu okrog.

Beg in srečanje.

Pazi opici zdaj pravil
je o domačiji rad.
Sen o župniku, o Minki
slikal si je v mislih rad...

Pravil je o jasi v gozdu,
kjer ti ptičie spev doni,
o gorah in o dolinah,
kjer nedeljnji zvon zvoni...

O šumenju lésa v gori,
kjer zatišja vabijo,
o stapovih srebrobistrih
in o jelšah nad vodo...

Hej, to vam je Bes poslušal!
zdel se zopet je doma.
Kakor slutnja iz davnine
to v svobodo vabi ga...

Dan na dan tu sama muka,
pravi Bes, »končà se naj!
In za opico kot nálašè
zdi se mi vaš gozdni kraj!

S tabo grem, s teboj uidem, —
niè več tu, le proč odtod!
Tu rokó! Velja! In jutri
ko bo noè, greva na pot!
* * *

Zavesa pade zadnjikrat
in ob izhodu v gneèi
poskusi z Besom Pazi zdaj
svobodo si doseèi.

Bes prvi, Pazi koj za njim
— ta še celo z opravo —,
pa se spustita v divji dir
po mestu kot za stavo.

Zavesta šele v gozdu se,
da jima je uspelo!
Le ko bi Muri poleg bil,
bi vsaj ju ne skrbelo!

A Muri? Kje je neki on?
Zaman se to vprašuje
naš Pazi, in da vrača san-
se, najbolj obžaluje.

Ob cesti krèma se belí
skoz praznièno zelenje.
A iz daljave vedno bolj
kot pasje — čuj! — ihtenje...

Brž stekla sta za glasom tem
in kam ju je vodilo? —
Pred krèmo tam privezan, glej
se Muri joka milo...

Hop! Bes je Murija prijel.
zajezdil Pazija,
in v silnem diru isti hij
trojica oddivja...

S tovarišema dragima
prej Pazi ni obstal
dokler vasi preljubljeni
pred sabo ni zaznal...

Kaj je Lipe doživel?

Pred mnogimi leti je živel v naši
vasi deček. Lipe mu je bilo ime in na
praznik sv. Filipa in Jakoba je imel
svoj god. Vsi so ga imeli za norca.
Če je bil kdo izmed drugih vaških
otrok neroden, pa so ga zmerjali. »Ta-
ko si neumen, kakor Lipe.« Bil je
res drugačen kakor drugi otroci;
kjerkoli je našel kako knjigo ali tudi
kos papirja, se je vsedel in vse pre-
gledal in vse prebral in je pozabil
pri tem na kosilo in malico. Najrajše
pa je poslušal povesti, ki so jih va-
ške tete otrokom vsak dan pripove-
dovale.

O, kako rad bi bil tudi on znal
take povesti! Vse bi napisal, da bi
jih potem brali tudi drugi otroci. Pa
kaj takega znajo le pesniki. In vsak,
kdor hoèe pravlièce pisati, mora naj-

prej iti v pravljico deželo in mora dobiti iz roke kraljičine v pravljico deželi pero modrega čudežnega ptiča. Potem lahko piše, kar poželi; tako je dejala slepa Katra, ki je znala najlepše povesti; ta je gotovo prav vedela.

Ta misel Lipetu ni dala miru in nekega dne jo je mahnil iskat čudovito pravljico deželo. Več dni je že hodil po svetu, ko je lepega poletnega dne prišel do velikega gozda. Ko je šel po stezi naprej, je kmalu opazil, da je notri vse tako kakor v pravljico deželi. Visoko so se bočili vrhovi dreves in kadar je zapihal veter, so si prišepetavali listi mične pravljice. Cvetk, prelepih cvetk je bilo brez števila, ki so duhtele tako, kakor nikjer na svetu. Zeleni, mehki mah je pokrival gozdne stezice, kakor baržun, ptički pa so peli tako čudovite pesmi, kakršnih Lipe še nikoli ni slišal.

Ko je prišel dalje v gozd, je opazil na levi krasne divje vrtnice, ki so se spenjale po razvalini. Takoj se je spomnil, da morebiti notri stanuje lepa Trnjulčica in že se je bal, če ga ne bo srečal volk, kakor Rdečekapico, ki je bila sama v gozdu, ali ga ne bodo srečali škrateljčki, ki nese Snegulko k pogrebu. Kako so mu žarela lica! Kako burno mu je utripalo srce! Gotovo, prav gotovo, v pravljico deželi je; treba mu je le še poiskati kraljičino pravljico dežele!

Vročje je bilo in Lipe je bil truden in lačen. Ko je prišel na tratico sredi gozda, je zagledal studenček, ki je tam izviral. Vsedel se je tja, vzel iz žepa kos kruha, ga pojedel in se napil hladne studenčnice, ki je bila boljša kakor najboljšo vino na svetu. Seveda, saj je bil v pravljico deželi. Potem se je vlegel v travo in zaspal.

Naenkrat ga je zbudilo iz spanja žabje kvakanje. Ko si je pomel oči, je zagledal pred seboj zeleno žabo, ki je bila večja, kakor so druge žabe in je imela čudovito svetle oči. Lipe je iz njenega kvakanja razumel le eno:

»Pomagaj! Pomagaj!« Pogledal je žabo in videl, da ima nogo zlomljeno. Hitro je vzel robec iz žepa, odtrgal ozek trak in z njim trdo povezal zlomljeni krak. Lepo se mu je žaba zahvalila: »Hvala, hvala!« ter odskakala v luknjo med koreninami.

Lipe je hotel iti dalje, ko se je ves gozd zazibal in zašumel. Krasen, modro blesteči ptič je priletel in se vsedel na hrast ter zapel: »Že prihaja; že že tu.« In res je v daljavi zablestelo kakor snežna belina in čisto zlato in med drevjem je prihajala krasna deklica, kakršne Lipe še nikoli ni videl. Njen obraz je bil tisočkrat lepši, kakor najlepša cvetlica. Zlati dolgi lasje so ji segali skoro do tal. Na glavi pa je imela zlato krono. Vsedla se je pod drevo v mehko travo in žaba je priskakala izpod korenin, se vsedla pred kraljičino in pričela kvakati. Lipe je prav dobro razumel: »Človek zavezal« in kraljičina se je ozirala, da vidi, kje je tisti človek.

Kaj naj se igramo.

Mali pesniki .

Voditelj igre si preskrbi kos belega papirja, ki naj bo precej daljši, kakor je širok. Vsi igralci sede okoli mize. Voditelj igre napiše na list daljši stavek, zavije papir skupaj z ozkim pregibom tako, da se zadnja beseda vidi. To besedo pokaže svojemu desnemu sosedu. Ta mora izmisliti nov stavek, ki naj se zlega s končno besedo prejšnjega stavka. N. pr. V prvi vrsti je bila končna beseda »mlad«, drugi napiše: Letos je čudna pomlad, zavije list in pusti zadnjo besedo odkrito, da jo sosed vidi. Ta skuje nov verz; n. pr. Hruška je sladak sad, zavije list, da sosedu. Ta napiše n. pr. Vojaki imajo veliko čelad. Itd. gre list okoli, da pride do voditelja. Ta napiše verz k prejšnjemu verzu in odda list levemu sosedu. Itd. Ko je okrog, voditelj prečita vse verze. Smeha vse polno.